

Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19957>

Özet

Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği (DÖYÖ), ortaokul öğrencilerinin dinleme ve izleme becerilerine yönelik sahip oldukları öz yeterlik inançlarının ölçmek amacıyla 2015 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, öğrencilerin kendilerini dinleme ve görsel materyalleri izleme süreçlerinde ne kadar yetkin gördüklerini belirlemeyi hedefler. Geliştirme çalışması, dil eğitimi ve öğretimi alanında önemli bir ihtiyaç karşılamak üzere, öğrencilerin algusal dil becerilerine yönelik motivasyon ve inanç düzeylerini tespit etmek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Ölçek, Aydın, Demircan ve Şenel (2015) tarafından yürütülen kapsamlı bir çalışmada oluşturulmuş olup, özellikle öz yeterlik kuramına dayanarak, öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkili inanç sistemlerini değerlendirmeye odaklanmaktadır. Ölçeğin geliştirilmesi amacıyla, yapı geçerliliği ve güvenilirliği sağlamak adına gerekli istatistiksel analizler titizlikle uygulanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Dinleme, İzleme, Öz Yeterlik, Ortaokul Öğrencileri, Dil Becerisi, Ölçek Geliştirme, Psikometrik

Yazarlar

Aydın, A. Ş., Demircan, Uğur, Şenel, H. Ö.

Amaç

Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin temel amacı, ortaokul kademesinde öğrenim gören öğrencilerin dinleme ve izleme (görsel-işitsel materyallerin takibi) becerilerine dair kendi yeterlik algılarının sistematik ve güvenilir bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, öğrencilerin dil öğrenme süreçlerinde kendilerine olan güvenlerini ve bu becerileri etkili bir biçimde kullanma kapasitelerine dair inançlarının ortaya koymaktadır.

Eğitimsel ve araştırmacılar için, DÖYÖ, öğrencilerin dinleme/izleme yeteneklerini geliştirmeye yönelik müdahale programları tasarlarırken başlangıç düzeylerini ve inanç eksikliklerini belirlemede kritik bir tanı araçlığı görür. Ölçek, öğrencilerin algusal dil becerilerindeki bireysel farklılıklar anlamaya katkıda bulunur.

Yapı

Ölçek, Albert Bandura'nın Sosyal Bilişsel Kuramı'nda merkezi bir rol oynayan öz yeterlik (Self-Efficacy) yapısının ölçmektedir. Dinleme ve İzleme Öz Yeterliliği, bireyin belirli bir dinleme veya izleme görevini başarıyla yerine getirme yeteneğine duyduğu inançtır. Bu inanç, öğrencinin

çabasın, sebatın ve kararlılığın zorluklar karşısındaki direncini doğrudan etkiler.

Ölçek, dinleme ve izleme becerilerinin farklı alt boyutları (örneğin, ana fikri anlama, detayları yakalama, çözümleri yapma) kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Bu yapı, öğrencilerin sadece ne bildiklerini değil, aynı zamanda bildiklerini ne kadar etkili kullanabileceklerine inandıkları da değerlendirir.

Geçerlik

Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin geçerlik çabaları, yapısal uygunluğunu ve ölçmek istediği kavramı doğru bir şekilde temsil ettiğini göstermek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Yapı geçerliği için faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır.

Aydın ve arkadaşları (2015) tarafından yürütülen çalışmada, ölçeğin teorik yapıyla uyumlu olduğunu doğrulamak amacıyla açılmış ve doğrulanmış faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. Bu analizler, ölçeğin dinleme ve izleme becerilerine dair öz yeterlik algıları ölçeğin net bir faktör yapısına sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenirlik analizleri, ölçüm sonuçlarının zamana ve farklı koşullara karşı tutarlılığını değerlendirmek için yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı (Cronbach Alpha), ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne derece ölçtüğünü gösteren temel bir güvenirlik göstergesidir.

Geliştirme makalesinde bildirilen sonuçlar, Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği'nin yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ve dolayısıyla güvenilir bir ölçüm aracı olarak kullanılabilirliğini desteklemektedir. Yüksek güvenirlik değerleri, öğrencilerin verdikleri yanıtların rastgele değil, ölçülen yapıyı istikrarlı bir şekilde yansıttığını işaret eder.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla, ortaokul öğrencileri örnekleminde Faktör Analizi (Exploratory Factor Analysis - EFA ve Confirmatory Factor Analysis - CFA) uygulanmıştır. EFA, ölçeğin maddelerinin kaç boyutta toplandığını keşfetmeye yardımcı olurken, CFA ise geliştiricilerin öngördüğü teorik yapıyla veri ile ne kadar uyumlu olduğunu test etmiştir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin dinleme ve izleme öz yeterliğini ölçen, psikometrik açıdan sağlam bir faktör yapısına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu faktör yapısı, ölçeğin hem teorik temellerini hem de pratik uygulamadaki geçerliğini güçlendirmektedir.

Ölçek Bilgileri

Test Type: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Genellikle 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme (Örn: Hiç Katılmıyorum'dan Tamamen Katılıyorum'a).

Language Available: Türkçe

Population Group: Ortaokul Öğrencileri (Secondary School Students)

Age Group: Yaklaşık 10-14 yaş grubu

Population Details: Türkiye'deki çeşitli ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler örneklem olarak kullanılmıtır.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Anahtar Kelimeler

Dil Editimi, Dinleme Becerileri, İzleme Becerileri, Öz Yeterlik Öncü, Ortaokul, Psikometrik Özellikler

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi (Referans makalede kontrol edilmelidir)

Affiliation Email addresses: Uğur Demircan'a ait iletişim adresi: ugurdemircan1990@hotmail.com

Correspondence Address: İlgili makale referansında belirtilmiştir. Sorumlu Yazar: Uğur Demircan.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği, 2015 yılında Aydın, Demircan ve arkadaşları tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımı ve izin şartları için sorumlu yazar Uğur Demircan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Makalenin yayınlandığı dergi (International Journal of Languages' Education and Teaching) açık erişimli bir yayın olabilir, ancak ölçeğin ticari veya geniş çaplı kullanımı için izin alınması önerilir.

Testin geliştirildiği yıl: **2015**.

Kaynakça

Aydın, A. ?, Demircan, U., & ?nal?, H.Ö.(2015). Developing the secondary school student's Listening/Watching Self Efficiency According Scale. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Doi: 10.18298/ijlet.313.

Makalenin orijinal tam metnine bu bağlantıdan ulaşılabilir: ijlet.com.

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı buradan indirilebilir: dinleme-oz-yeterlik-olcegi-toad.pdf

Dinleme Öz Yeterlik Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler için orijinal makaleye (Aydın, Demircan & ?nal?, 2015) başvurulması gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM